

Geachte Professor de Jong, geachte collega's,

Als begeleidingsteam hebben wij in overleg met de leden van de leescommissie uw bezwaren tegen het proefschrift van Luc Koning grondig doorgenomen, en geven u hierbij onze reactie op de belangrijkste punten.

Onze algemene conclusie na deze grondige analyse is ongewijzigd. Het proefschrift bevat een aantal onzorgvuldigheden, maar deze doen geen afbreuk aan de wetenschappelijke kwaliteit van het proefschrift. Onze argumentatie om het onderhavige proefschrift te beoordelen als verdedigbaar bestaat in grote lijnen uit de volgende punten:

1. Er is een gestructureerd programma in het leesonderwijscurriculum geïmplementeerd en data verzameld bij een omvangrijk cohort van leerlingen gedurende vier leerjaren. De kwaliteit van deze implementatie en dataverzameling getuigt van onderzoeksbekwaamheid van de promovendus.
2. Er is een duidelijke vraagstelling gebaseerd op de onderwijspraktijk en literatuur, en de resultaten worden in verband gebracht met deze vraagstelling
3. De rapportage is in alle opzichten transparant; het onderzoek daarmee repliceerbaar.
4. De gehanteerde statistische methoden zijn weliswaar niet zeer geavanceerd, maar wel adequaat.
5. In rapportage en interpretatie worden onzekerheden duidelijk besproken.

In tegenstelling tot uw vermoeden heeft Luc Koning geen enkel financieel belang bij het gebruik van de methode.

Hieronder gaan we in op een aantal specifieke punten in uw kritiek, waarvan enkele ook aanleiding geven tot aanvullende analyses of correcties. Binnen een week na de promotie zal voor dit doel een erratum worden gepubliceerd.

1. De vraagstelling is niet duidelijk

>>> De vraagstellingen worden inderdaad op verschillende niveaus geformuleerd, waaronder een niveau dat je filosofisch zou kunnen noemen. Maar ons inziens, versterkt door de mening van de leescommissie, is het volstrekt helder dat het onderzoek zich richt op de volgende vraagstellingen:

- i. Effect van redzaamheidsmethode op ontwikkeling van technisch lezen; met de opmerking dat het belangrijkste verschil tussen redzaamheidsmethode en reguliere methode bestaat uit het ontbreken van expliciete snelheidsoefeningen.
- ii. Wat is het minimaal benodigde niveau van leesvaardigheid om een tekst te kunnen begrijpen? [door de briefschrijvers als helder bestempeld]
- iii. Kan uit ontwikkeling van technisch en begrijpend lezen een formatief criterium voor leestoetsen worden afgeleid? [door de briefschrijvers niet besproken].

2. Er is een verouderde versie van de EMT gebruikt

>> Dit is inderdaad een slordigheid, waarvoor een correctie gewenst is. De promovendus zal bijgewerkte tabellen publiceren op basis van de meest recente EMT-versie. Een nieuwe analyse met gebruik van de meeste recente EMT leidt overigens niet tot een andere uitkomst.

3. Er ontbreken EMT- en CITO- scores voor een flink aantal deelnemende kinderen.

>>> Het proefschrift is volstrekt transparant door het vermelden van de juiste N in alle tabellen. Het ontbreken van deze gegeven is veroorzaakt doordat niet alle scholen bereid waren om naast de DMT ook nog een EMT af te nemen. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat dit niet random gemiste waarden zijn. Met aanvullende analyse zal worden getoetst of er sprake was van een bias.

4. De uitkomst, 178 woorden of 1 woord per seconde, wordt verabsoluteerd. De robuustheid van het resultaat wordt niet onderzocht. Om verschillende redenen lijkt het getal van 178 nauwelijks meer dan een slag in de lucht.

>>> De onzekerheidsmarges m.b.t. de relatie tussen technisch en begrijpend lezen worden duidelijk besproken in het proefschrift; zie met name Tabellen 56 tot 58. Verder wordt in paragraaf 6.3.4 t/m 6.3.11 besproken dat meerdere factoren (waaronder accuratesse, woordtype (DMT kaart 1, 2, 3), type tekst) een rol spelen, waardoor 60 woorden per minuut geen absoluut criterium is. Bij het extrapoleren naar de minimale benodigde technische leesvaardigheid in de groepen 3 t/m 5, wordt op vergelijkbare wijze de onzekerheidsmarges besproken in Hoofdstuk 8. Verder wordt gerefereerd naar studies die convergerende evidentie leveren voor dit criterium.

In plaats van een slag in de lucht, zijn wij van mening dat op basis van de literatuur en eigen data dit criterium een 'educated guess' is, zeker indien toegepast met meeweging van andere relevante factoren, zoals hierboven aangegeven. Van belang om in deze context op te merken ter verdediging van de wetenschappelijke kwaliteit van dit proefschrift is dat alle resultaten en overwegingen transparant zijn opgeschreven en daarmee open staan voor een wetenschappelijke discussie.

5. De bespreking van de beperkingen van het onderzoek in Hoofdstuk 9 zijn onvoldoende

>>> Deze bespreking van de beperkingen is inderdaad niet volledig. Maar Hoofdstuk 9 geeft een samenvatting van conclusies, aanbevelingen en limitaties. In de voorafgaande hoofdstukken zijn de limitaties uitgebreid aan de orde gesteld. Wel zal Dhr. Koning er zorg voor dragen dat ook in de lekenversie en op de website de limitaties tot uitdrukking worden gebracht.

6. Van een promovendus mag ook verwacht worden dat deze zelf kennis neemt van de nationale en internationale onderzoeksliteratuur en blijkt geeft van deze kennis. Dat blijkt in dit proefschrift nauwelijks het geval.

>>> Het proefschrift telt 21 pagina's aan referenties, naar schatting 500 tot 700 bronnen. Dit betreft inderdaad voor een groot deel verwijzingen naar tests en nota's of beleidsstukken over (lees)onderwijs in Nederland. Omdat dit onderzoek specifiek de Nederlandse onderwijssituatie

betreft, is dat alleszins te rechtvaardigen. Daarnaast wordt op veel plaatsen in het proefschrift de relatie gelegd met internationale literatuur, getuige ook de naar schatting ruim 100 verwijzingen naar peer-reviewed artikelen.

Over de conclusies van het onderzoek doet u het dringend verzoek publiekelijk duidelijk te maken dat:

- i. Het proefschrift niet aantoont dat leerlingen die leren lezen met de redzaamheidsmethode minder fouten maken tijdens het technisch lezen dan kinderen die deze methode niet krijgen.
>>> Los van de context kan deze stelling --op deze wijze verwoord-- verkeerd, te generaliserend, worden opgevat. Maar in het proefschrift wordt de stelling genuanceerd verwoord, concreet verwijzend naar de data: fouten tijdens het afnemen van de DMT en EMT. Mocht de vergelijking met de nieuwe EMT normen daartoe aanleiding geven, dan zal dit in het erratum worden verwerkt. Ook voor deze stelling geldt dat er op zal worden toegezien dat in de lekenversie en op de website dezelfde nuancering zal doorklinken.

- ii. Het proefschrift niet aantoont dat het achterwege laten van snelheidsoefeningen in bestaande methoden tot even goede vorderingen in technisch lezen leidt als wanneer deze oefeningen wel worden gedaan.
>>> De belangrijkste conclusie van het proefschrift is dat er geen betekenisvol verschil is gevonden tussen lezen met snelheidsoefeningen en lezen met de redzaamheidsmethode. De conclusie dat het gebruik van snelheidsoefeningen “onnodig” is, lijkt ons daarom gegrond. In het proefschrift wordt duidelijk aangegeven dat dit is gebaseerd op een nul-resultaat (geen verschil in technisch en begrijpend lezen tussen de groepen). Deze transparantie opent een mogelijke wetenschappelijke discussie op dit punt. De promovendus zal echter corrigeren in gevallen waarin het gebruik van snelheidsoefeningen kan worden geïnterpreteerd als “schadelijk”.

- iii. Het proefschrift geen uitsluitel geeft over het minimale benodigde niveau van de technische leesvaardigheid voor het behalen van het referentieniveau 1F bij begrijpend lezen midden groep 6. Het onderzoek geeft ook geen afdoend bewijs voor de benodigde minimale technische leesvaardigheid die daarvan is afgeleid voor leerlingen in de groepen 3 tot en met 5.
>>> Dit wordt niet op deze manier in het proefschrift gesteld. De onzekerheidsmarges van de gevonden verbanden worden transparant bediscussieerd.

Wij hopen hiermee duidelijk te hebben gecreëerd over een aantal belangrijke punten van kritiek op het proefschrift van Luc Koning en zien uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groeten,
Wander Lowie
Hilde Hacquebord
Ben Maassen